

www.nb.rs

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 13.

28. (15.) марта 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Издази сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Издази и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Ратно газдовање.

Од како је избио рат, становништву Угарске лозинка је само то: ваља напрегнути сву снагу, да одбијемо наше непријатеље, који су ради да продру у нашу отаџбину, на наше породично огњиште. у наше имање. Од то доба је живот показао других многоврских практичних начина тог напрезања. У најновије време две одредбе високе Владе указују опет на друге начине, којима ће народно напрезање снаге доћи до важности.

Домобрански министар је омогућио, да они економи, економски синови и пољопривредни радници, који су узети у војску, али још нису у непосредној убојној линији, него у такозваним накнадним корпусима или служе код оних чета, којима је опредељење то, да попуњују убојне

редове, сад, у време журних пролећних радова, добију допушта на четрнаест дана. Сваки такав економ или радник може само лично искати допуст од свог заповедника. Дакле ни отац, ни брат, ни сестра ни послодавац не може поднети молбенице ради допушта. Ко на такав начин добије допуст, може ићи само у оно село, где је у последње време вршио пољски посао. Ван сваке је дакле сумње, да ће се многој економској породици умножити радна снага за пролећно орање и сејање и за послове у винограду.

За крајеве, који су у суседству са у строгом смислу узетим бојиштем, нема места допушту. У северним крајевима наше земље не може дакле добити допушта нико за земљишта, која леже северо-источно од пруге Марамарошсигет—Мункач—Унгвар—

Хомона—Еперјеш, а на југу не може нико добити допуста северно од Дунава и од речне пруге Тител—Берзава.

Почетак допусту замишљао је г. Министар домобранства тако, да на земљишту будапештанског, пожоњског и темешварског војног корпуса буде 10. марта, а на земљишту кашавског и нађсебенског војног корпуса 20. марта, односно у северним и планинским жупанијама за две недеље доцније. Та је одредба модифицирана. Обзиром на то, што је наступило зимско време, Влада је удесила тако, да се одгоди почетак допустима за пролећне радове. О новом року известиће Влада засебно свакога. Дотична војна заповедништва послаће поглаварству сваке поједине општине и сваком главном солгабирову именик војне момчадије, која је онамо добила допуст.

Према тому ће котарска власт знати, да ли у којој општини има посла на претек па ће људе упутити у оне општине, у којима нема довољно радне снаге. С друге је стране дужност како котарске тако и општинске, односно варошке власти, уз помоћ жандармерије и полиције контролисати, да ли се то одиста и врши. Који не раде, ти ће уз помоћ жандармерије натраг бити послани својим четама.

Кад настану журни пролећни послови, биће дакле добро, да сваки економ, којем су потребни радници, оде у општинску, односно у варошку кућу, па да онде распита, ко је све и колико је њих добило пролећног

допуста између пољопривредних радника.

Већи поседници и општине могу од најближег војног заповедништва у молбеници, видимираној од општинског представништва и одаславој од главног солгабирова, молити, да им се изашљу радничка одељења од по двадесет глава. Та радничка одељења одвешће онамо један потчасник, а за њихов повратак побринуће се војно заповедништво, послодавци пак морају платити само у месту уобичајену надницу и морају се побринути за прехрану; но војни прехранбени новац исплатиће уз послодавчеву признаницу онај потчасник, који је довео радничко одељење.

Основна мисао ове наредбе здрава је и практична. Кад су на реду журни пролећни послови, нека сваки војник оружје замени пољопривредним оруђем, које му у војни није безусловно потребно. Власти, општинска поглаварства и економи нека се побрину за то, да на допуст пуштени војници и врше посао, који их чека. У осталом држимо, да у нас не ће бити велике потребе за такву бригу, јер наш свет и онако зна своје дужности према себи и својој отаџбини.

Господин Министар пољопривреде побринуо се и за могуће умножење родних земљишта, јер је упутио шумске надзорне власти, да дозволе, да се обраде шумске чистине, које су згодне за род пшенице и пиће, боље рећи за исхрану људи и животиња.

Међу те чистине спадају она места

уз пут, на којима се уз шумску им засаду може за кратко време добити и пољопривредне асне. Та одредба ће нарочито велике користи постићи онде, где има много шуме а сразмерно мало оранице. Зарад такве ванредне употребе ваља поднети молбеницу економском пододбору, који ће прешно решити ствар и дати дозволу, ако је земља у опште згодна за обраду, ако има довољно радне снаге и ако не шкоди јавним интересима одржања шума.

Ван сваке је сумње, да ће наши економи, где год је само потребно и где год се може, употребити ту дозволу те нашим непријатељима, који рачунају на то, да нас уморе глађу, показати, да уз тешко војевање има у нас и радне снаге за обрађивање наших поља, шта више, да ће наш свет посејати хлебним семењем и пићним биљем још више земље, него до сада.

Наши пролећни радови.

II.

У нас се не сеје по њивама онолико пасуља, грашка, сочива, колико би то требало, а од свега овога могло би се баш много продати, нарочито сада у ово ратно доба, када је и овоме поврћу цена врло скочила. Ово зеље дало би се посејати по свакој земљи, која је остала ма из кога узрока јесенас непосејана. Не гледајмо на то, што је данас семе скупо, род ће нам то троструко наплатити. Врло је вредно сејати пасуљ и међу кукуруз.

Ваља нам при пролећном усеву добро размишљати и то, колико нам радне снаге стоји на расположењу, па према томе после удешавати и усев. Главно је, да ни комадић земље не оде у парлог. Ако нам је и крајем месеца Маја остао који комад земље неусејан, усејмо га пројом и мухари, па ће нам се и тај усев исплатити.

Нарочиту пажњу ваља да обратимо на сејање пиће за стоку нашу. Чим престане рат, сваки се газда мора састарати, да умножи себи своју стоку, марву. То би се звало упропашћивати себе, кад би неко због тога, што нема довољно пиће, хране, за приплодну стоку, за јунад, омад, морао исту продати. Већ те приплодне стоке ради, ваља нам се састарати, да сејемо довољно пиће за своју стоку.

Не смео дакле занемарити сејање детелине, луцерне, јер оне су нам најпоузданија и најиздашнија пића. Ако их сејемо разумно, не ће нам повећати пролећни рад око усева, јер оне земље, које смо засејали пролећним усевом а одредили смо их да у будуће буду детелишта, можемо засејати детелининим семеном, помешаним међу житним семеном и то тако, да то посејемо сејалицом, баш као да бисмо сејали само житно семе. То су људи радили тако већ на више места па је добро успело, само ваља добро погледати: да ли су у сандучету сејанке обе врсте семена добро измешане.

О годишњем биљу за пићу: чаламади, вики, немамо ништа нарочито

да помињемо, јер где тога требају, тамо су га већ и посејали. Где је јесењи и пролећни усев житарица ма из којег узрока изгинуо а не можемо да у ту земљу посејемо друго које корисно биље, ту можемо сејати мухар, да се не би земља упарложила.

И опет кажемо: главно је, да ујединимо своје снаге те да нам ама баш ни комадић земље не остане непосејан — у нашем личном па и у опћем интересу.

Краве као припрега.

Изнад свију терета овога ратнога доба нашим газдама је нарочито тешко то, што су им коње, како је избио рат, из једнога збиралишта у читаве чопоре збијене одвели за ратни трен, комору. Отуда нема нап газда коња, да их припрегне у плуг, да му пролетос ору, у брану да му усев повлаче.

Много се пута световало газдама, да искористе своје краве и тиме, што ће их презати у плуг, да им ору. Да је то од вајкада рађено, не би сад ваљало уздисати толико за коњима и за воловима. Нема друге, него ваља сада презати и краве. На западу чине то економи одавно па им то унапређује њихову земљорадњу те још како. Онде газда преже краве, да му ору, да вуку ђубре на њиву, да вуку радне терете.

Наши економи су поносни па држе да је то срамота орати с кравама. Немац се тога не стиди; он преже и јакога пса, цукелу, па и јарца у ко-

лица, а да може, он би и на кози орао, само нека посао и рад иде од руке. Он је и радиша па и штедиша, али онако и напредује и осваја цео свет.

Данас, где нам ваља сваки филир трипута преврнути, докле га издамо, не треба се, браћо ратари, стидети орати са кравама. То је јефтиније од орања са коњима и са воловима. Да је орање с коњима брже, разуме се по себи. И с волови би било лепо, ма и спорије, али матор во изнемогне, те нас онда стаје више, него што зарађује.

Само да нам је и крава што више! Ако смо се икад стидели, да прежемо своје краве, данас ваља стид под ноге а корист преда се! Кад Немац уме своју краву музару и да музе и да је припреже, што би се ми тога либили!

Крава, коју газда не преже, стоји по године дана у штали, у којој је ваздух заштивен, устојан, покварен, те тако крава онда лако нагиње на сушицу. Крава, коју газда преже било у плуг, било у кола, креће се много више по слободном ваздуху те је здравија. Истина, да ће така музара давати мање млека, али ако се добро храни и брижљиво тимари, не ће опадати ни слабити.

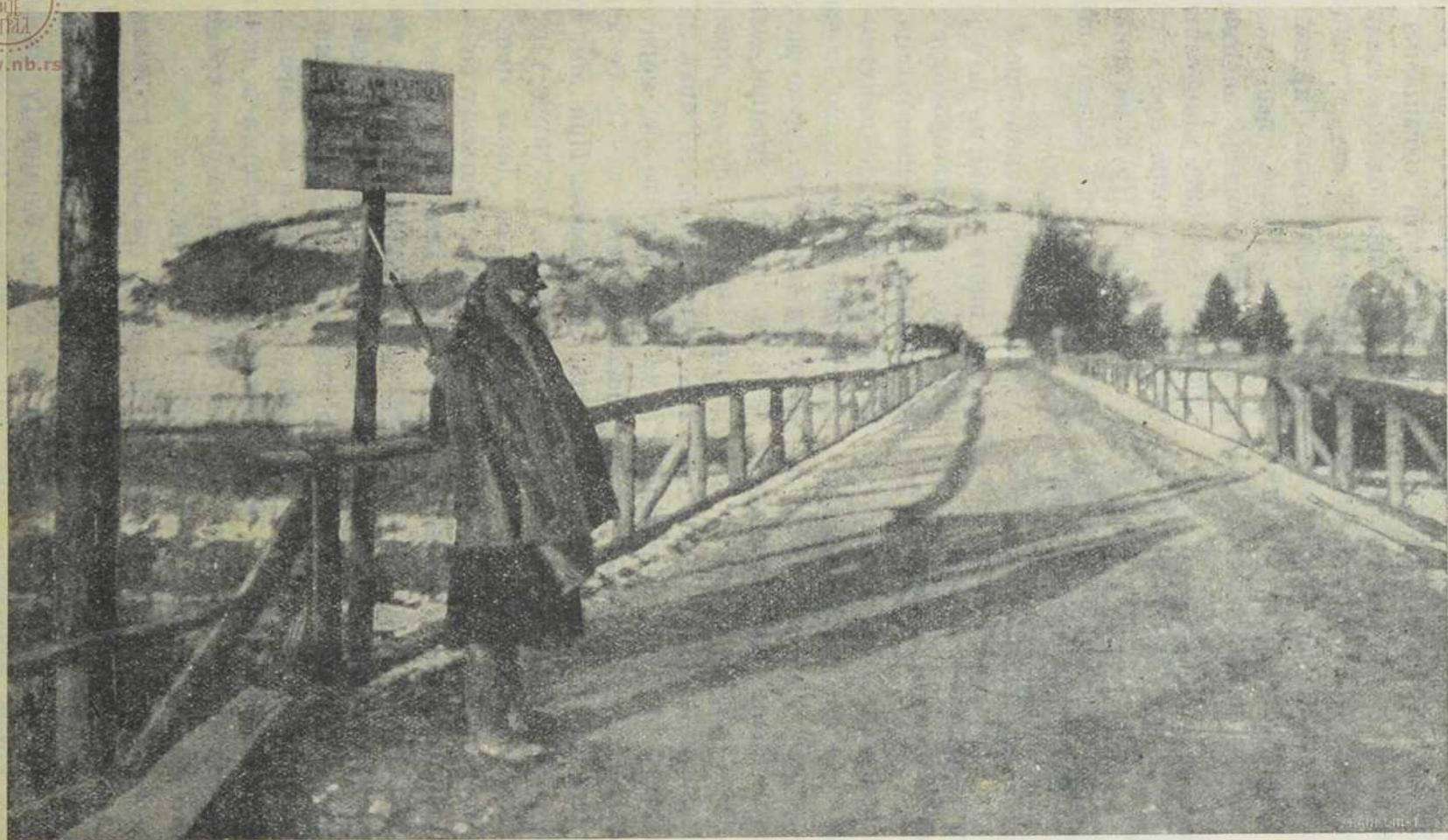
Краву не треба презати осам до десет недеља дана, пре него што ће се отелити, ни четири до шест недеља дана, пошто се отелила. Краве, које смо добавили себи из иноземства, не ваља презати, док се у нас не привикну.

Рат је и велик учитељ. Учи нас,

www.nb.rs

Н
А
Р
В
Л
Н
А
Б
И
О
Т
Е
К
А

Са севернога ратишта: Пучки усташа стражари мост.

да радимо и оно, што нисме никад ни мислили да ћемо радити. Тако нас ево учи и томе: да прежемо и своје краве. Не дао нам Бог и веће муке и невоље, с овом ћемо лако изићи на крај! Хајс' Милка, сту' Белка! Нек се и то ори по нашим њивама!

Одгајивање телад у првој њиховој младости.

После тељења наступа важно питање, које се мора првих дана решити, како треба теле одгајивати, да ли на сисама краве или напајањем. Први начин је најприроднији и користи његове очигледне су — теле добије млеко у потпуно природном стању. Телад од првескиња ваља увек пустити да сисају, јер нема већег вештака у мужењу но што је теле, које мурањем вимена и глађењем сиса последњу кап млека исисе и тиме млечност краве повећава. Али сисање теладима има с друге стране извесне незгоде. Никад се не може тачно знати, колико има кржава у ствари млека и колико од тог млека теле добија. Увек постоји опасност, да се теле не пресиса, кад има кржава много млека. Нарочито је то случај, ако је теле стално с кравом, те може да сиса кад год зажели. Осим тога много се млека расипа и услед сталног вучења на сисама лако се производе тешке болести вимена.

Али, при свем том, ово је најприроднији начин одгајивања теладима. Много је неповољнија ствар, кад је теле одвојено од матере, па се у одређено време пушта крави. У томе случају теле сиса врло халапљиво, а последица томе је надимање. Додуше ово се може у неколико спречити, ако се кржава претходно делимично измузе. Ну тада добије теле последње, масније млеко, које опет може да му штоди.

Краве наше домаће расе обично немају више млека, но што је телету потребно. Код благороднијих кржава, на пример код сименталица и монтафуница, ствар је међутим сасвим друга. Оне дају толико млека, да га желудац телета не може да савлада. Теле се насисе сувише млека, нарочито ако се пушта крави само 2—3 пута дневно, па ипак не исисе виме потпуно, те се мора остатак млека измусти, да би се спречило запаљење вимена. При томе телад се сувише угоје, те услед тога бивају слабе млекуље. Дакле при одлучивању од сиса дешавају се често велике непријатности. Кржава жали за телетом и задржава млеко, услед чега постане слаба млекуља; теле пак заостаје у развићу и подлежи побољевању у органима за варење, ако се нагло одбије од сиса и ако се прелаз од течне ка сувој храни не изврши потпуно.

Из ових разлога у земљама напредним у говедарству, па и у нашем Државном Сточарском Заводу, телад се не одгајивају на вимену, већ напајањем. При овом начину

одгајивања може се тачно одредити количина млека, која је телету потребна, а уз млеко могу се давати и друга хранљива средства. Теле се дакле поступно и неприметно навикне на чврсту храну и не заостаје у развићу, а непријатности одлучивиња после дугог сисања изостају.

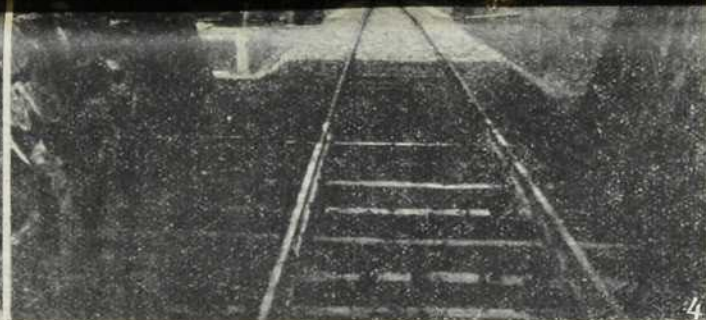
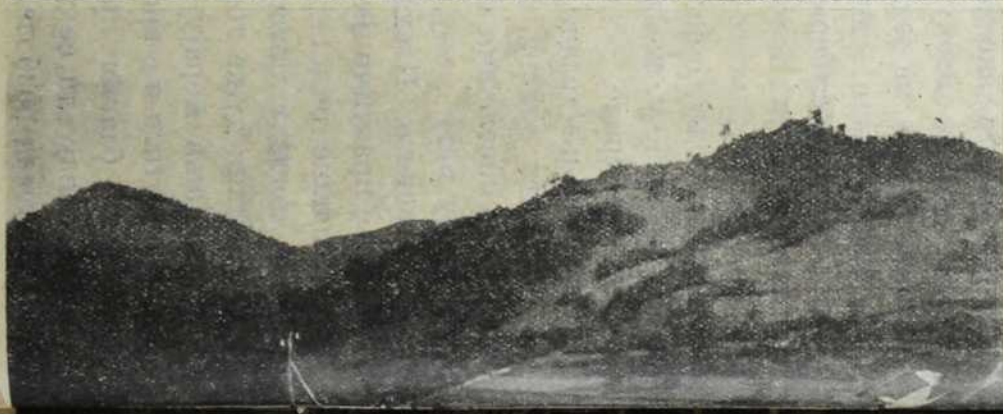
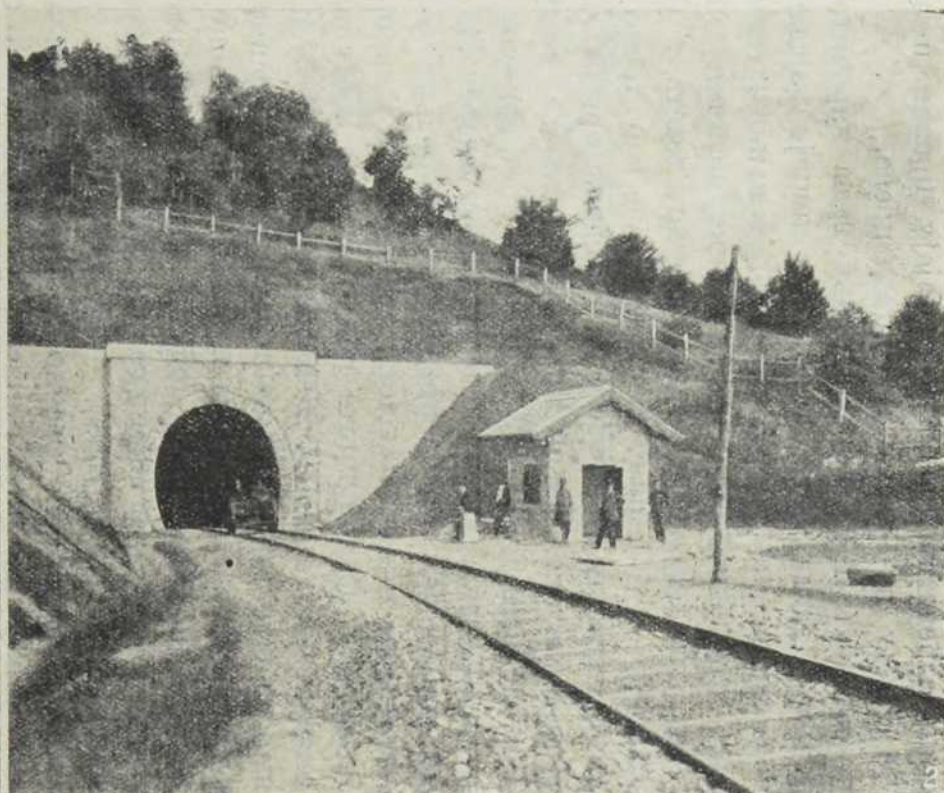
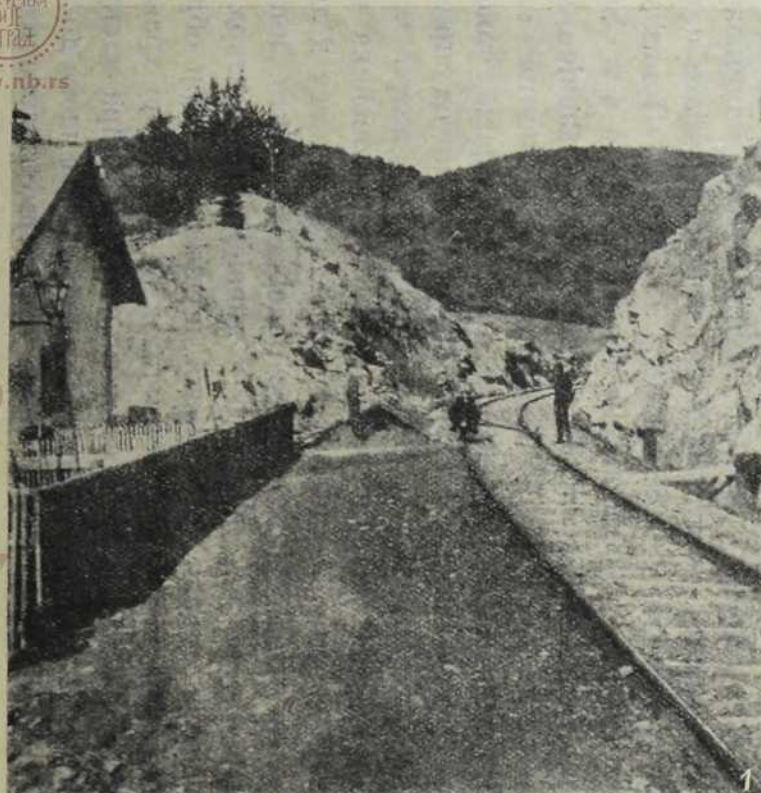
Прва 3—4 дана тешко је напајати телад. Зато се препоручује, да за ово кратко време сишу. При напајању треба телету давати увек исто млеко, т. ј. од једне исте краве, најбоље од матере. Млеко мора бити свеже намужено и природно топло (35° С). При давању куваног млека — које има ту добру страну, што се теле не може заразити, ако је крава туберкулозна, треба млеку додати нешто соли, два грама на једву литру млека, јер се кувањем млека уништавају поред бацила туберкулозе и такви организми, који повољно утичу на варење хране, па се с тога морају накнадити сољу, која потпомаже лучење сокова у желуцу, потребних за варење хране.

За напајање теледи употребљавају се нарочити судови, од којих има и таквих са сисаљкама. Сви имају међутим једну исту ману, што се тешко дају очистити. Плехани судови за напајање практичнији су од дрвених, јер се лакше очисте, али дрвени су у томе погледу бољи, што млеко у њима остане дуже топло. После сваког напајања морају се ови судови добро очистити и с времена на време оплакнути благим кречним млеком. Не одржавају ли се довољно чисто, онда се телад разболе, вар ење им се

поремети, добијају пролив и запаљење желуца и црева.

При напајању ваља нарочито pazити, да теле не попије наједанпут много млека, већ у мањој количини, али чешће. Велика количина млека угруша се у желуцу телета, а угрушано млеко дејствује као страни тело и изазива побољевање органа за варење. Прва три одељења желуца (бураг, капуља и листавац) не раде првих недеља живота телећег. Млечна храна прерађује се код њих искључиво у четвртном одељењу, у сиришту; сириште пак сме само поступно да се навикне на већу радњу. Уопште, напајање теледи мора се вршити са највећом пажњом. Ако то није могућно, онда је овај начин одгајивања много шткодљивији, него ма који други.

У колико добија теле дуже и више чистог млека, у толико се и боље развија. Мушку телад, намењену за приплод, ваља дуже напајати чистим млеком, него ли женску. Првих дана даје се теладима 3 1/2—4 1/2 литре млека дневно, јако развијеним и 5—6 литара. Ова количина млека подели се на 5—6 obroka, тако да на сваки оброк долази од прилике 1/2 литре, односно 1 литра млека. Оброк се постепено повећава тако, да телад после 14 дана могу 2 литре млека без опасности попити. Доцније им се даје дневно до 10 литара чистог млека, подељеног на три obroka. Женску телад треба слабије хранити, ако се жели, да буду добре млекуље. Довољно им је 6 литара млека дневно. Раностаса телад, сименталска и мон-

1. Погранични усек код Фењвешвелђа. — 2. Сиахеђски тунел — 3. Премсет дола код Хајашда и Тизхеђа. — 4. Тунел између Чорбадомба и Ужочке станице. — 5. Премост дола између Чорбадомба и Ужока. — 6. Премост дола код Чорбадомба.

Са Нађберезнанско—Ужочке жељезничке пруге, где су се били последњи карпатски бојеви.

тафунска, морају добити већ рано поред млека и другу снажну храну, већ у 5—6. недељи треба им давати нешто сена и овсене прекрупне помешане с млеком. Сено мора бити лако сварљиво. У колико је добра ливадска трава раније покошена, најдаље у почетку цветања, у толико је сварљивије и сено добијено од ове траве, а напротив, колико је трава старија кад се коси, у толико је сено мање сварљиво. Сено мора да садржи и много фосфоро-киселог креча, који је потребан за развијање и јачање костију у младих телад. Између биљака, које служе као сточна храна, садрже детелине највише фосфоро-киселог креча. На добрим ливадама расте поред разних трава и детелина. Ливаде, на којима нема детелине, не дају сено, које би садржало довољно фосфоро-киселог креча.

У Сименталу, где имају млади приплодни бикови велику вредност и по скупој се цени продају, добију телад 4—5 месеци чисто млеко. Дугим иссањем и дугим давањем чистог млека постигне се раностасост и рана зрелост животиња, а то је велика добит, пошто се уложени капитал брже обрће. Привредник има веће и брже користи од свог труда и од утрошене хране. У другим крајевима, где се више полаже на производњу млека, већ се после 14 дана постепено престаје са давањем чистог млека. Али се мањак чистог млека накнађује истом количином опављаченог млека, којем се додаје ланено семе.

О. Р.

Огледало светскога рата.

Русија се већ каје, што је покренула рат. Руски министар финансија од једне недеље до друге једва може да упути за смерове војне команде потребни новац. Велика је оскудица у оружју, у топовима. Из Русије пише један угледан Рус, да су онде покренули рат против нас, што су мислили, да Аустро-Угарска стоји пред својим распадом.

Но десило се друкчије — сасвим друкчије. Рат није сломио снагу наше монархије. Баш напротив, народности наше монархије без изузетка су стале уза свога владара па се с највећом истрајношћу боре за славу и част владалачког дома и монархије. Нека нико не мисли, да онде, где је опасност највећа, само аустријски Немци стоје на бранику. Не! Где најжешће бесни бој, где је отпор најистрајнији, онде стоје Мађари, Хрвати, Пољаци и Румуни.

То је узрок, што Руси нису кадри да напредују, Љуто су се преварили у нади, да ће се ова многојезичка држава распасти. Руски официри, који долазе с бојишта, веле за карпатске бојеве да су ужасни. Убојну вољу Аустријанаца и Мађара ништа није у стању да сломије. Један јуриш

Са севернога ратишта: Мостовска стража у земуницама.

на бајонете долази за другим. Кад непријатељ мора да се повуче, наскоро се са повећаним жаром враћа а ратна његова школованост тако је савршена, да тек што заузме који положај, већ га и учврсти тако, да га протунападај затече већ за оградама од дрота.

У таквим приликама није чудо, што наши једва напредују. Аустријанци и Мађари боре се беспримерном храброшћу, јер су уверени да ће успети. Та вест тумачи све. У првом реду то, да ће се, чим сломијемо руску војску, која има највећу масу, муњевном брзином свршити рат на западном бојишту и у Србији.

У понедељак у вече стигла је вест са галицијског ратишта, да је град Пшемисл пао. Но ову вест морамо утолико исправити, да тврђава није пала, него је заповедништво на заповест са вишега места предало тврђаву опсађивачима, и то због тога, што градска посада није имала више хране, а гладним стомаком се никакав град не може бранити. Предаја овога града не значи дакле, да су нашу посаду победили, нити то, да су га Руси заузели. Наша посада, од прилике двадесет и пет хиљада људи, све докле је год имала хране, јуначки се бранила против непријатеља од стопедесет хиљада људи, а то ће бити вечита слава за наше војнике. Заповедник Пшемисла међутим, пре него што је предао град,

дао је уништити у граду све ратне опреме, приборе и утврђења, тако да предана тврђава и није више тврђава те да нема сада више значаја, него што је у своје време имао на пример Марамарошсигет.

На рат неће имати овај догађај никаква утицаја и не треба због тога да тугујемо, нити да паднемо у очајање. Борба и даље траје и свршиће се нашом победом.

Млаке воде кравама.

Добро ће бити зими припазити, да нам наше краве музаре не морају никад пити хладне воде. На ово се ретко где пази, јер била зима ма како строга, људи истерују и краве музаре са осталом стоком на валов те их поје хладном, леденом водом. Да ова хладна ледена вода штетно утиче стоци на желудац, то је извесно, али да она шкоди кравима музарама, о томе су се људи нарочито осведочили. Краве музаре, кад пију млаке воде, дају са четвртином више млека, него кад пију хладне, ледене воде. Из овога искуства може свако израчунати, како се добро исплаћује оно мало труда, што га газда улаже у то, да поји своје краве музаре у штали смлаченом водом. Послушајте овај савет и ради здравља својих крава музара и ради користи, коју желите да имате од њих!

ШТА ЈЕ НОВО.

ЗАБАВА.

Руски војник.

Назори једног немачког ратника о руској војсци.

Руски нам је војник, кад је рат букнуо, био још посве непознат. Откако је уведена свеопћа обранбена дужност, нису се цареве чете ни с једном од великих европских чета огледале. Војна против Турске и рат против Јапана, што га је Русија једва с половицом својих сила водила, није дао нимало извесну подлогу за просуђивање, шта ће Русија моћи у рату с централним властима. Руски је војник овде већ имао своје обележје: истрајан и при том без потреба, својим претпостављенима ројеки покоран, али за самостално пословање неспособан, у дефанзиву до самопрегора истрајан, али за офензиву по својој природи неспособан. Осам месеци рата показало нам је међутим, да ово обележје нема никакове вредности. Руска је војска шаролика смеша народа и племена. То је додуше донекле и у аустро-угарској војсци тако. Али док је војна управа Монархије знала ове различите моменте стопити (између немачких, угарских, хрватских или пољских пуковнија није било разлике, све су се без изузетка дивно бориле), Русији то није пошло за руком. По досадањим искуствима прави руски војник нешто је друго, но онај из Бесарабије, пољски није раван кавкаском, а сибирски балтичком. Разлике су тако велике, да смо према различитим четам, што су биле пред нама, морали попримати различите мере.

Први руски војник, што сам га «поближе» упознао, потекао је из сибирске губерније. Веома је значајно, како је доспео у наше сужањство. Натпоручник Г. хтео је једвом прегледати своје чете и при том се предачко осмелио. Одједаред угледао је пред собом руског војника, који је наперио на њега пушку. Натпоручничко присуство духа руског је војника сасвим запањило.

— Доле пушку!

Војник послуша, али се не миче. Онда запита:

— Имаш ли хлеба?

Краљев дар. Његово Величанство даровало је из своје приватне благајне Мађарском Повесничком Друштву четири хиљаде круна. Тим је Његово Величанство не само почаствовало речено друштво, него је и доказало, да цени родољубиве подвиге.

Пажња према надвојводи Јосифу. Град Нађварад је том приликом, што је надвојвода Јосиф именован војним корпусним заповедником, на надвојводу управо поздравни допис, који ће Његовом Височанству лично предати нађварадски градоначелник. Исти ће навме отпутовати на бојно поље, да онде домаћој пуковнији преда дар града Нађварада.

Касапница коњског меса у Каши. После Будапеште бави се и Каша мишљу, да варош оснује варошку касапницу за коњско месо.

Престанак отпуштања. Суперарбигрирани и за помоћну службу способнима пронађени народни усташи ни у будуће не ће моћи добити допушта ни код пешадије, ни код коњице, ни код артиљерије, него ће бити употребљени на то, да измене и попуне ове, који стоје у месној служби.

Забрана у чанадској жупанији. У граду Мако су поједини трговци на вештачки начин у вис отерали пијачке цене. С тога је Стеван Херваји, чанадски поджупан издао наредбу, да се ни из једне општине у жупанији не смеју износити животне намирнице.

Таборска пошта је до сад слала и затворена писма, но сад је изашла наредба, да таборска поштанска звања не шаљу више затворена писма, него да их подносе свом претпостављеном заповедништву. Од сад ћемо дакле од својих милих и драгих моћи добити само отворене дописнице.

Забрана женама војника. Жене војника, који се боре на бојном пољу, све то чешће одлазе на бојно поље, да походе своје мужеве. Сад је војна главна команда најстрожије наредила, да војничка заповедништва не издају више исказнице за такве походе.

Дакако да имам. Колико те воља! Дођи самном, па ћеш добити.

— Не ћеш ли ме избити? Код нас говоре, да ви све засужњене «Мускале» (руске војнике) дупате и да им режете носове и уши.

Ту сам епизоду тако постанко исприповедао зато, јер је типична по хиљаде руских војника, који се на сличан начин и са сличних разлога дају ухватити. Одмах почетком рата пало нам је у очи, да руски војници оно, што је нама несрећа, сматрају највећом срећом. Ако наиме падну у сузањство. Један од наших водника, којегв је једна руска патрола заробила, није се требао много мучити, да наговори патролу, нека се она њему преда те је, задовољно смешећи се, четицу заједно с њеним набијеним пушкама допремио са собом. И мени су једном дома хивали руски војници, нека не пуцам, док се приближују. Пустно сам их ближе и чуо на своје највеће чудо, како ме немачки моле:

— Молимо, заробите нас!

Рус је зацело у велико без потреба, он пије из мочара, јама и глибова. Али зато је бајка, да напоре поднаша лакше од западног Европејца. Можда баш противно! Немачка, аустријски или угарски војник има зацело веће захтеве у погледу опскрбе, али он трпи оскудицу као нешто, што спада к рвту, као нешто, што се мора трпети с обзиром на велики смер. Колико ли смо пута шалом прешли преко злих, оскудних времена! Из разговора са заробљеницима добио сам дојам, да руски војник оскудицу, особито у погледу опскрбе, осећа као неправду, као неку врсту нарушења уговора. Ту сам био сведоком особитој логици, која, како се чини, код Руса оће влада. Како код већине руских војника спада идеални моменат, осећа се он као нека врста плаћеника. Он ставља свој живот на коцку, али зато је «баћушка» преузео обвезу, да му пружа обилну опскрбу, да му даје и чај и шећер и «мазду». Ако то не добива, онда мисли, да је преварен, а то рађа уверење, да ни он не треба да врши своје дужности. «Нема хлеба — нема војевања!»

Големе мношине руских војника, који су се бојали, да ће им носови и уши бити одрезане, «помогли» су свби на други начин. Зна ли се, како је знатан број самоосака-

ћења у руској војсци? Често смо имали руске заробљенике, који су имали на рукама и ногама веома јаке пушчане озледе. Кости су им биле размрскане, а месо растргано. Неки од заробљеника су признали, да су себи те озледе сами нанели. Непријатељска кугла, што из веће удаљености долази, редовно глатко прострели кост, ако се не ради о «дум-дум»-набојима, што се у немачкој и аустро-угарској војсци не употребљавају. И с поља су те озледе глатке и малене. Само код самоосакаћења, дакле пуцања из најближе близине, може се кост размрскати. С поља пак показују такве озледе снажне рубове. Ово неуди руски војник не слутити, али леџници су то брзо установили и руске су болнице посебно упућене, да пазе, не потичу ли ране од самоосакаћења, која управо као каква попаст децимирају руску војску. Сме ли се веровати речима руских војника — а ја немам разлога, да им не верујем — надилази број самоосакаћених у руској војсци број оних, што их је непријатељска кугла усмртила или равнала. Војници се за воћних битака сами устреде или се пак двојица међусобно у том договоре. А та «попаст» не влада само код момчадије, већ се знатан број самоосакаћених налази и код часника; чудновато је, веле војници, како често се догађа, да руски часници због неопрезног поступања оружјем добивају на рукама и ногама лакше озледе.

Кад смо кренули у бој, сви смо се непоколебиво поуздавали у победу. Знали смо додуше, да је руска војска с обзиром на број далеко јача од наше, али знали смо и то, да смо с друге стране ми морално и интелектуално далеко јачи од непријатеља; да је коначно увек побеђивао онај народ, који је стајао на вишем нивоу, те имао бољу војску. А искуства, што смо их ми фронтни војници довле стекли о Русима, уче нас, да руски војник не само да не познаје никаква одушевљења, већ да се и тим нерађе бори, што дуже траје рат, у којем познаје само пасивни отпор. Ми то лагано обнемагање непријатеља осећамо, те чекамо време, кад ће његова бројна надмоћ коначно престати.

Мађарска газдинска Задруга образује бесплатно сеоске задруге, газдинске кругове и арендашка друштва и даје бесплатна савета у свима задругарским пословима. Земљоделцима даје бесплатна упутства при куповању земље те држи исказ земља, продаваца и купаца. Ко је рад земље да купи или да прода, нека ту своју намеру јави Мађарској Газдинској Задрузи. Адреса: Budapest, IX., Ullői út 25. szám.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист «Њиву», нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — разда његова свестране напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује.

Прелистајте нашу «Њиву» од године 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903., 1904., 1905., 1906., 1907., 1908., 1909., 1910., 1911., 1912., 1913. и 1914., уверићете се из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо ономе циљу, који смо себи истакли. Велики и неочекивани одзив, којег

је стекао лист наш међу српским ратарима за ових петнаест година излажења свога одобрава нас да прио-немо из све снаге и даље: да наша «Њива» буде из дана у дан све то боља и све то лепша, а тиме српскоме ратару све то милија — једном речју: да лист «Њива» буде у ратарској кући мио недељни гост и поуздани саветник у свему оном, што српски ратар ваља да зна и да чини свога добра и своје среће ради.

У то име излазиће «Њива» и од сада са овим подеснијим насловом сваке недеље једанпут, на целом табаку овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, вртарства, виноградарства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, казиваће му шта бива по свету; саопштаће вам у земљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће, колико зна, може и уме, на његове питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби.

Претплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу «Њиви» **само 3 круне годишње.**

Поред ове малене цене, добивају наши претплатници за-

Бадава и календар на поклон, као бесплатни божићни прилог „Њиви“-и њеним читаоцима.

Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист «Њива» — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак.

У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: **да се претплате на „Њиву“ одмах од првих бројева**, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно онамо и на ону пошту, на коју нам то јасно и разговетно означе.

Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију.

Претплата с шиље поштаноскем упутницом на адресу: А „Nyíva“ kiadóhivatalának — Budapest, IV., Egyetem-utca 4., Franklin-Társulat.

Уредништво и наклада „Њиве“

Одговорни уредник: **ЧИКА-СТЕВА.**

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали, да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

О Г Л А С И.

Огласи се примају у наклади

ЊИВЕ

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Претплаћујте се на народни лист „ЊИВУ“ Претплата се шаље на «Nyíva» Budapest, IV. kerület, Egyetem-u. 4. sz.